

ώς άλλως διδάσκονταν, τὴν ἔδραν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως, διπέρ, ίδρυθεν τὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πάπα Βονιφατίου Η' (1294-1303) ἔλαβεν ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις τὸ ὄνομα Sapienza. Περιοριζόμενον δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς θεολογίας καὶ τοῦ κανονικοῦ δικαίου, μετὰ δυσχολίας δὲ διατηρούμενον καὶ βραδέως προβαῖνον εἰς ἀκμὴν, ίδιως ἀπέκτησε νέαν ζωὴν ἐπὶ τοῦ Ἰννοκεντίου Ζ' (1404-1406), δτε κατὰ πρῶτον διωρίσθη καὶ ὁ Μανουὴλ Χρυσολωρᾶς ὡς καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς¹, ἦν θέσιν κατέλαβεν ἔπειτα ἐπὶ τοῦ πάπα Νικολάου ὁ Γεώργιος Τραπεζούντιος καὶ ἔπειτα τῷ 1450 ὁ Θεόδωρος Γαζῆς. Ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πάπα ἔκείνου ἐπεκράτει ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς ἡ δυσχολία περὶ μεταφράσεις, διορθώσεις τῶν κειμένων καὶ γραμματικὰς ἔργασίας². Τὸν χαρακτῆρα δὲ τοῦτον διετήρησε πιθανῶς ἡ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς καὶ κατόπιν. Διὸ βλέπομεν καὶ τὸν Ἀργυρόπουλον κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Ῥώμῃ καθηγεσίας διατίθοντα, καθ' ἄποτερον ἐν Φλωρεντίᾳ, περὶ μεταφράσεις συγγραφῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀλλὰ καὶ Βασιλείου τοῦ μεγάλου. Οὕτω κατ' ἔκείνους τοὺς χρόνους ἀφιέρωσεν εἰς τὸν πάπαν Σίξτον Δ'³, τὴν μετάφρασιν τῶν Ἡθικῶν ὡς καὶ ὑπόμνημα εἰς τὴν Ἐξαήμερον τοῦ Βασιλείου⁴.

Τὴν δὲ τιμὴν, ἡς ἡξιοῦτο ὁ Ἐλλην καθηγητὴς παρὰ τοῦ Σίξτου, τυγχάνων τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ εύνοίας μετὰ καὶ τοῦ Βαρθολομαίου de Sacchi, τοῦ γνωστοτέρου ὑπὸ τὸ ὄνομα Πλατίνα⁵,

¹ Voigt Die Wiederbelebung des class. Alterthums ἑκδ. β' Τόμ. Α' σ. 44 κ. ἐ.

² Αὐτόθι Τόμ. Α' σ. 210 κ. ἐ.

³ Ὁ Vaticanus latinus 2105 περιέχει τὰ Ἡθικὰ κατὰ μετάφρασιν τοῦ Ἀργυροπούλου μετ' ἀφιέρωσεως εἰς τὸν πάπαν Σίξτον Δ'.

⁴ Τοῦτο περιέχεται ἐν τῷ Palatinus lat. 301 τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ. Ἐν δὲ τῷ ἀρχείῳ τοῦ Βατικανοῦ ὑπῆρχε κῶδις նπ' ձբ. 7.63 περιέχων τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου Commentarium in S. Basiliī Hexameron Sixti IV dicatum. Ὁ κῶδις οὗτος δὲν σώζεται πλέον ἐν τῷ εἰρημένῳ ἀρχείῳ.

⁵ Sigismondo dei Conti Le storie Τόμ. Α' σ. 203.

όν καὶ βιβλιοθηκάριον τοῦ Βατικανοῦ ἀνέδειξεν ὁ πάπας τῷ 1475, μαρτυροῦσι τὰ λεγόμενα ἐν ἐπιστολῇ ἐκ Ῥώμης γραφείσῃ πρὸς τὸν Φίλελφον μεταξὺ τοῦ 1471 καὶ 1475 ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ, λέγοντος περὶ τοῦ Ἀργυροπούλου πάλαι μὲν γνώριμος τῷ ἀρχιερεῖ, νῦν δὲ εὐεργετούμενος καὶ τιμώμενος μεγαλοπρεπῶς¹.

Δειχνύουσι δὲ τὴν ἴσχυν τοῦ Ἀργυροπούλου παρὰ τῷ πάπᾳ καὶ αἱ παρακλήσεις τοῦ Φραγκίσκου Φιλέλφου, ἀγγέλλοντος τῇ 18 Ἰουλίου 1474 εἰς τὸν Ἑλληνα καθηγητὴν, δτὶ ἔμελλε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ῥώμην ἐκ Μεδιολάνου, δπου διέτριβε τῇ τε φροντίδι σου καὶ φρονήσει χρησόμενος παρὰ τῷ αὐτόθι ἀρχιερεῖ².

'Αλλ' ὅμως παρὰ τὴν προστασίαν τοῦ πάπα τὰ κατὰ τὸν Ἀργυρόπουλον δὲν ἥσαν ἀνθηρὰ ἐν Ῥώμῃ. Τρία δὲ καὶ ἥμισυ μόλις ἔτη μετὰ τὴν αὐτόσε μετοίκησιν βλέπομεν τὸν Φραγκίσκον Φιλέλφον γράφοντα τῇ 1 Ἀπριλίου 1475 πρὸς τὸν Λαυρέντιον Μέδικον ἐπιστολὴν, δι' ἣς ἀνήγγελλεν εἰς αὐτὸν, δτὶ ὁ Ἀργυρόπουλος παρεσκευάζετο νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Ῥώμην, δπως μεταβῇ ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας καὶ δτὶ εύρισκετο ἥδη εἰς συνεννοήσεις πρὸς διαφόρους βασιλεῖς. Προσθέτων δὲ, δτὶ δὲν ἔπρεπε νάπολέση γ

¹ Ἀργυροπουλείων σ. 311, 10 κ. ἐ. 'Ἡ ἀξία πολλοῦ λόγου ἐπιστολὴ αὗτη ἐγράφη πάντως μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1471 ἀνάρρησιν τοῦ μαρκίωνος Φερράρας Ercole d'Este, οὐ γίνεται μνεία ἐν σ. 307, 9 καὶ 15 γαὶ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει χειροτονίαν τοῦ Σίξτου Δ', οὐ κακίζεται ἐν σ. 308, 20 κ. ἐ. τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ὡς διαδόχου τοῦ Παύλου Β' ὁ καὶ ἄλλως πολλὰς ἔχων κατ' αὐτοῦ ἀφορμὰς δυσαρεσκείας Γαζῆς. Εἶνε δὲ προγενεστέρα τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἀποδέχονται οινόντα τὸν Γαζῆν οἱ νεώτεροι, εἰςηγησαμένου τοῦ *Legrand Bibliographie hellénique...* aux XVe et XVIe siècles Τόμ. Α' σ. XL Πρβλ. Klette ἔνθ' ἔν. σ. 66. Καὶ ὅμως δὲν δύναμαι νάποκρύψω, δτὶ τὰ τοῦ Γαζῆ (Ἀργυροπουλείων σ. 310, 21 κ. ἐ.) προσθεῖναι δὲ χρεὼν καὶ τὰ συντείκοντα πυὸς τὸν ἐπηρημένον κίνδυνον τοῖς Ἰταλιώταις... Τυρκίων ἥδη ναυκρατούντων καὶ κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἀδεῶς ἀπιτιθεμένων, αὐτῶν δὲ τὰ μὲν ὁρθυμούντων, τὰ δὲ πάλιν ἐπιβουλευόντων ἄλληλοις καὶ δμφυλίους σκοπουμένων πλέμοντος φείνονται πολὺ μᾶλλον ἀναφερόμενα εἰς τὰμέσως προηγηθέντα τοῦ τῷ 1478 ἀρξαμένου πολέμου τοῦ πάπα Σίξτου καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Φερδινάνδου Α' (Ferrante) ἐναντίον τοῦ Λαυρέντιου ὡς καὶ τῆς ἀλώσεως τοῦ Ὅδρούντος ὑπὸ τῶν Τούρκων (1480). 'Αξία δὲ πρσοχῆς εἶνε καὶ τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ Ἀργυροπούλου πάλαι μὲν γνώριμος τῷ ἀρχιερεῖ ἀναφέροται δὲ ταῦτα βεβαίως εἰς τὰς ἐν Παταβίῳ σχέσεις τῶν δύο ἀνδρῶν, περὶ ὃν ἔδει ςνωτέρω σ. νγκ.'

² Ἀργυροπουλείων σ. 214, 5.

Ίταλία ἄνδρας τοιούτον, δεῖτις ἵτο αὐτόχρημα φοίνιξ, παρώρμα τὸν Μέδικον νὰ φροντίσῃ περὶ ἐπανόδου τοῦ Ἀργυροπούλου εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ἀναλογιζόμενος τὴν εὔνοιαν, ἡς οὗτος εἶχεν ἀξιωθῆ παρὰ τοῦ πάππου Λαυρεντίου καὶ τοῦ πατρὸς Πέτρου¹. Καὶ αὐτὸς δὲ μεταβὰς εἰς Φλωρεντίαν ὁ Φίλελφος μετά τινας μῆνας ἐνήργησε παρὰ τῷ Λαυρεντίῳ Μέδικῷ καὶ τοῖς ἄλλοις φίλοις καὶ γνωρίμοις τοῦ Ἀργυροπούλου περὶ μετακλήσεως αὐτοῦ εἰς Φλωρεντίαν. 'Αλλ' ἐν τῇ ἔκ Βονωνίας ἐπιστολῇ τῆς 30 Ἰουνίου 1475, δι' ἡς ἀναχοιγόνει ταῦτα εἰς τὸν Ἀργυρόπουλον, προσθέτει τάδε· 'Ασπάζονται μὲν οὖν ἀπαντες τοῦνομά σου καὶ τὴν σοφίαν ἐπαινοῦσι· σαφὲς δὲ ἄλλο μηδὲν ἀποφαίνονται. 'Η παρουσία σου, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, πολλὴν ὁποῖην ἔξει πρὸς τὸ πέρας ἀφίξεοθαι. Καὶ δλίγον δὲ ἀργότερον ἔγραψε τῇ 21 Αὐγούστου ὁ Φίλελφος πρὸς τὸν Ἀργυρόπουλον περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐκ Μεδιολάνου τὰ αὐτὰ περίπου, παρορμῶν αὐτὸν νὰ μεταβῇ αὐτὸς εἰς Φλωρεντίαν ἢ νὰ στείλῃ τινὰ, δπως διαπραγματευθῇ ἐκ μέρους αὐτοῦ κατὰ χώραν τὰ τῆς μετακλήσεως².

¹ Ἀργυροπουλείων σ. 338 κ. ἐ. ἀρ. 20. 'Η ἐπιστολὴ αὕτη, ἣτις ἔκδιδεται αὐτόθι ἐκ τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ αὐτογράφου, εἶχεν ἔκδοθῆ ἥδη καὶ ὑπὸ τοῦ Rosmini Villa di Filelfo. 'Ἐν Μεδιολάνῳ 1808 Τόμ. B' σ. 389 κ. ἐ. καὶ ἔκειτα ὑπὸ τοῦ Legrand Cent-dix lettres grecques de François Filelfe σ. 183 κ. ἐ. Προβλ. Fijalek ἐνθ' ἀν. σ. 19 (248).

² 'Η ἐπιστολὴ αὕτη εὑρηται ἔκδιδομένη ὑπὸ τοῦ Legrand (L) ἐνθ' ἀν. σ. 182 κ. ἐ. κατὰ τὸν κωδικα τῆς Trivulziana τοῦ Μεδιολάνου (M), περὶ οὐ τοῦ Ἀργυροπουλείων σ. 204 σημ. 1, καὶ ὑπὸ τοῦ Klette (K) ἐνθ' ἀν. σ. 170.. "Εχει δὲ ὡδε-

Φραγκίσκος ὁ Φίλελφος Ἰωάννη τῷ Ἀργυροπούλῳ χαιρεῖν.

'Επέστειλά σοι Βονωνίαθεν, δτι κατὰ Φλωρεντίαν ὅν συνέτυχον περὶ σοῦ τῷ τε Λαυρεντίῳ Μέδικῃ καὶ τοῖς ἄλλοις σου φίλοις λεγομένοις τε καὶ δοκοῦσι. Πλὴν οὐδὲν ἔλαβον παρ' αὐτῶν ἄλλο ἢ ἐπαίνους καμψοὺς τῆς σοφίας σου καὶ λογιστητος, πρὸς δὲ τὸ πρᾶγμα μηδέν. Διὸ τὸ σὸν, οἷμαι, ἔργον ὑπάρχει ἢ παρόντα σε διαλεχθῆναι πρὸς αὐτοὺς ἢ πέμψαι τινὰ διαλεξόμενον περὶ σοῦ, ὡςτε πρὸς τι τέλος συναγαγεῖν τὸ συνοισόμενόν σοι· τὴν 5 γάρ ἐλπίδα ἀγοράσαι τιμῇ οὐ φρόνιμον. "Ερρωσο.

Μεδιολάνοθεν, τῇ δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸ Σεπτεμβρίου καλενδῶν ἔτει χιο πέμπτῳ.

'Επιγραφὴ Ἰωάννη LM: λείπει K 2. σου φίλοις LM: φίλοις K οὐδὲν ἔλαβον LK: ουδὲν ἔλαβον M 3. τῆς LK: τῆς M δὲ τὸ LM: δὲ K 4. παρόντα LK: παρόντα M διαλεχθῆναι LK: διαλεχθῆναι M 4-5 πέμψαι τινὰ KL: πέμψαι τινὰ M 6. πρὸς τί M 6. ἔρρωσο KΔ: ἔρρωσο M 7. Μεδιολάνοθεν K: Μεδιολάνοθεν L, καὶ M; δωδεκάτῃ L: ιβ' K

Όπως δήποτε δὲ φαίνεται, δτι ἡ μετάκλησις ἐμελετᾶτο, διότι βλέπομεν τῷ 1476 τὸν Ἀργυρόπουλον διὰ βραχέος ἐπιστολίου ἀγγέλλοντα, δτι ἂμα τῇ διαθέσει τῶν βιβλίων αὐτοῦ (*libris depositis*) καὶ τῇ ἀποκτήσει χρημάτων οὐδὲ ἔσπευδεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν κατὰ τὰ δόξαντα τῷ Λαυρεντίῳ Μεδίχῳ¹. Ἐλλαδίτην δὲ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως παρεκκλύθη δι’ ἀγνώστους λόγους, ἵσως δὲ καὶ ἐνεκά τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ ἀνωμαλιῶν, αἵτινες ἥγαγον ἀργότερον τῷ 1478 εἰς τὴν ἐναντίον τῶν Μεδίχων συνωμοσίαν τῶν Pazzi. Οὐχ ἦττον δ’ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπηνωρθώθησαν καθ’ οἰονδήποτε τρόπουν αἱ σχέσεις τοῦ Ἀργυροπούλου πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ, ἐπενεργήσαντος ἵσως καὶ τοῦ φόβου τοῦ πάπα περὶ ἐνδεχομένης μεταστάσεως τοῦ δεινοῦ διδασκάλου εἰς τοὺς Φλωρεντίνους ἀντιπάλους τοῦ Σιέτου². Ἐλλὰ δὲν ἐβελτιώθησαν, τούλαχιστον εὔθὺς ἀμέσως, τὰ κατὰ τὸν Ἀργυρόπουλον, ιδίως δ’ αἱ οἰκονομικαὶ αὐτοῦ στενοχωρίαι. Ἀπ’ ἐναντίας δὲ βλέπομεν αὐτὸν μετὰ τὸ 1476 ἐν μέσῃ Ῥώμῃ πενόμενον καὶ καθ’ ἐκάστην τὰς ἑαυτοῦ βίβλους ἀποδιδόμενον, καθ’ ἄ ἔγραφεν, ἵσως οὐκ ἄνευ ὑπερβολῆς³, ὁ ἀρ-

¹ Ἀργυροπουλείων σ. 197 ἀρ. 11.

² *Fijalek* Ινθ' ἀν. σ. 19 (248).

³ Πράγματι ὄλιγοι εἶνε οἱ αὐτόγραφοι ἢ ίδιόχτητοι κώδικες τοῦ Ἀργυροπούλου, οὓς βλέπομεν διεσκορπισμένους ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις. Οὗτως ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν κωδίκων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ ἐπὶ Σιέτου Δ' ἔνα καὶ μόνον εὑρίσκομεν κώδικα 'Ἀργυροπούλειον, τὴν ὑπ' αὐτοῦ μετάφρασιν τοῦ Περὶ ψυχῆς τοῦ Ἀριστοτέλους. *Münz Fabre La bibliothèque du Vatican d'après des documents inédits.* Ἐν Παρισίοις. 1877 σ. 212. Εἰς αὐτὸν δ' ἀνῆκε καὶ ὁ Ἀμβροσιακός F 127 sup., περιέχων τοὺς λόγους τοῦ Ἀριστείδου, φέρων δὲ καὶ τὸ σημείωμα *Emptus ab argyropulo una cum aliis XI similiter signatis .b. manfredus*, ἵσως δὲ καὶ ὁ F 113 sup., περιέχων τὰ Μετὰ τὰ φυσικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ σχολίων. "Id est Martini - Bassi Catalogus codicum graecorum bibliothecae Ambrosianae Tόμ. A' σ. 429 καὶ 435. Τινὰ δὲ τῶν εἰς τὸν Ἀργυρόπουλον ἀνηκόντων βιβλίων περιηλθον κατόπιν εἰς τὴν Ἰαγελλόνειον βιβλιοθήκην. *Fijalek* Ινθ' ἀν. σ. 20 (250) χ. έ. 'Ομοίως δ' ἀνῆκεν εἰς τὸν Ἀργυρόπουλον καὶ ὁ ὑπ' ἀρ. 1759 κώδικς τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Παρισίων, περιέχων τὸν Διογένην Λαέρτιον. "Id est Edgar Martini Analecta Laertiana. Ἐν Λειψίᾳ 1899 σ. 87 Μεταξὺ δὲ τῶν κωδίκων τοῦ Ἀργυροπούλου ἦτο καὶ τις τοῦ Περὶ φυτῶν τοῦ Θεοφράστου, ἀν., ως ἄλλως εἶνε πιθανὸν, οὗτος ἦτο ὁ κατέχων αὐτὸν Ἰωάννης, οὗ γίνεται μνεῖα ἐν τῇ ἀνεπιγράφῳ

χαῖος αὐτοῦ μαθητὴς Κωνσταντῖνος Λάσκαρις πρὸς τὸν ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας φίλον ποιητὴν Ἰωάννην Πάρδον¹.

Ἐγκατέμεινε δ' ἔκτοτε ὁ Ἀργυρόπουλος ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ θανάτου, διδάσκων, συνεχίζων τὸ ἔργον τῆς εἰς τὴν λατινικὴν μεταφράσεως Ἐλλήνων συγγραφέων καὶ ίδιως τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ μελετῶν ἐνδελεχῶς τοὺς κώδικας τῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Πλατίνα βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, ὃν ἐνίους καὶ κατ' οἶκον ἐδανείζετο. Πράγματι δ' ἐν τῷ περισωθέντι βιβλίῳ τοῦ δανεισμοῦ βλέπομεν ἐνίστε τὸν Ἀργυρόπουλον δανειζόμενον ἀπὸ τοῦ 1475 μέχρι τοῦ 1483 κώδικας τῶν εἰς τὴν Λογικὴν ἀναφερομένων ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους (*Logica*), τῆς Ρητορικῆς τοῦ αὐτοῦ, τῶν Ἡθικῶν τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Λουκιανοῦ, τῆς Κυκλικῆς θεωρίας περὶ μετεώρων τοῦ Κλεομήδους καὶ τῆς Ἐξαημέρου τοῦ Ἀμβροσίου Μεδιολάνων καὶ ἐπιμελῶς ἀποδίδοντ' αὐτούς². Πιθανώτατα δ' εἰς τὰ ἔτη τῆς ἐν Ῥώμῃ διδασκαλίας τοῦ Ἀργυροπούλου ἀνέρχονται πλὴν τῶν εἰς τὸν Σίξτον ἀφιερωθέντων καὶ ἦδη προμνημονευθέντων ἔργων καὶ αἱ ἀνέκδοτοι μέχρι τοῦδε λατινικαὶ μεταφράσεις τοῦ Λιβανίου καὶ τοῦ Βασιλείου αἱ πιθανῶς διὰ Πολωνῶν αὐτοῦ μαθητῶν μεταβιβασθεῖσαι εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ περιελθοῦσαι τὸν δέκατον ὅγδοον αἰῶνα εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Πολωνοῦ εύπατρίδου Ἰωσήφ Ζαλούσκι, ἥτις μεταχομισθεῖσα τῷ 1795 εἰς Πετρούπολιν ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐν τῇ πόλει ταύτη δημοσίας βιβλιοθήκης³.

Ἑπιστολὴ τοῦ Βησσαρίωνος, ἢν ἔξιδωκα ἐν τῷ Νέῳ Ἐλληνομνήμονι Τόμ. Β' σ. 334. — Πρβλ. περὶ ἀπεμπολῆσεως τῶν κωδίκων τοῦ Ἀργυροπούλου καὶ τὸ ἀνωτέρω libris depositis ('Αργυροπούλειων σ. 197 ἀρ. 11).

¹ Ἀργυροπούλειων σ. 306, 1. Τῆς Ἑπιστολῆς ταύτης τοῦ Λασκάρεως ἐδημοσίευσε γαλλικὴν μετάφρασιν ὁ *Legrand Bibliographie hellénique... aux XV^ο et XVI^ο siècles* Τόμ. Α' σ. LXXX χ. Ι., ὅπτις ὄρθως παρετήρησεν αὐτόθι ἐν σ. LXXIX σημ. 4, ὅτι αὗτη ἐγράφη μετά τὸν ἐν ἔτει 1475 θάνατον τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ καὶ μετά τὸ ἔτος 1476, ὅτε ἐξη ἀκόμη ὁ Ἀνδρόνικος Κάλλιστος, οὗ γίνεται μνεία ἐν τῇ Ἑπιστολῇ ὡς ἦδη θανόντος.

² *Münz - Fabre* ἐνθ' ἀν. σ. 270, 274, 286, 288, 289.

³ *Janozki Specimen catalogi codicium manuscriptorum bibliothecae Zaluscianae.* Ἐν Δρεσδῃ. 1752 σ. 125 ἀρ. 430. Πρβλ. *Fijalek* ἐνθ' ἀν. 21 (250).

Καὶ ἔξηχολούθησε μὲν πιθανῶς ὁ Ἀργυρόπουλος πάσχων οἰκονομικῶς, εἰ καὶ ὑπάρχουσιν οἱ φρονοῦντες, δτὶ αἱ οἰκονομικαὶ αὐτοῦ δυσχέρειαι προήρχοντο ἐκ τῆς ἀδηφαγίας αὐτοῦ καὶ τῆς περὶ τὴν δίαιταν σπατάλης, ἀλλὰ διετήρησε μέχρις ἐσχάτων τῶν ημερῶν τὴν φαιδρότητα αὐτοῦ. Μετὰ καυστικῆς δ' εἰρωνείας ἔλεγεν, δτὶ ἐκληροδότει εἰς τοὺς πλουσιωτέρους τῶν φίλων τὰ οὐκ ἀνάξια λόγου χρέη αὐτοῦ¹.

Τῶν δὲ πολλῶν αὐτοῦ κατὰ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ἐν Ῥώμῃ διδασκαλίας ἀκροστῶν πλὴν τοῦ Φιλίππου Βαλορίου² καὶ τοῦ ἐκ Φρειβούργου τῆς Γερμανίας Ἰακώβου Questenberg³ γνωστότατοι εἶνε δύο τῶν ἐπιφανεστάτων, ὁ διακεκριμένος ἐλληνιστής Ἀγγελος Πολιτιανὸς⁴ καὶ ὁ Γερμανὸς Ἰωάννης Reuchlin ὁ εἰς Καπνίωνα ἔξελληγίσας τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα. Οὗτος παρέστη εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ Ἀργυροπούλου ἐν Ῥώμῃ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1482 μετὰ τοῦ Γερμανοῦ κόμιτος Eberhard von Württemberg⁵. Διηγοῦνται δὲ περὶ αὐτοῦ, δτὶ, δτε παρέστη εἰς τὴν σεμνὴν διηγυριν τὴν παραχολουθούσαν τὰ μαθήματα τοῦ Ἀργυροπούλου,

¹ *Jovius Elogia.* — *Νικολάου Κομνηνοῦ Παπαδοπούλου Historia gymnasii Patavini* Τόμ. Β' σ. 180.

² Εἰς τὸν χρόνον τῆς ἐν Ῥώμῃ διδασκαλίας πρέπει πιθανῶς νάναγάγωμεν τὴν παρὰ τῷ Ἀργυροπούλῳ μαθητείαν τοῦ Φιλίππου Βαλορίου, οὐ χάριν συνέταξε τὸ Compendium de regulis et formis ratiocinandi, δπερ ἔξεδωκα ἐν τοῖς Ἀργυροπουλείοις σ. 181-188.

³ *Phil Melanchthonis Declamationes* Τόμ. Α' σ. 500 παρὰ τῷ Migne Ἐλληνικῆς Πατρολογίας Τόμ. PNH σ. 988 σημ. 21

⁴ Τὴν παρὰ τῷ Ἀργυροπούλῳ μαθητείαν μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Πολιτιανὸς ἐν τοῖς Miscellanea (Opera. Ἐν Βασιλείᾳ. 1553 σ. 310). "Ιδε καὶ Hodius ἐνθ' ἀν. σ. 199. Πρβλ. Léon Dorez L' hellénisme d' Ange Politien ἐν τοῖς Mélanges d' arhéologie et d' histoire τῆς Ecole française de Rome. Τόμ. XV (1895) σ. 4. Ἐν Ῥώμῃ δὲ λέγει ὁρθῶς μαθητεύσαντα τὸν Πολιτιανὸν παρὰ τῷ Ἀργυροπούλῳ ὁ Voigt — Lehnerdt Die Wiederbelebung des classischen Alterthums Τόμ. Α' σ. 371. Όμοίως δὲ καὶ ὁ Fijalek ἐνθ' ἀν. σ. 20 (249). Ο δὲ Omont Fac-similés de manuscrits grecs der XV° et XVI° siècles σ. 12 ἀρ. 24 ἐσφαλμένως ὡρίζει ὡς τόπον τῆς μαθητείας τὴν Φλωρεντίαν, καθ' ἄ καὶ ὁ Migne Ἐλληνικῆς Πατρολογίας Τόμ. PNH σ. 985 καὶ ὁ Pastor Geschichte der Päpste ἐκδ. 1889 Τόμ. Β' σ. 570.

⁵ Börner De doctis graecis σ. 142, 145. — Hodius ἐνθ' ἀν. σ. 200 x. E. — Geiger Johannes Reuchlin. Ἐν Δειψίᾳ. 1871 σ. 25. — Pastor ἐνθ' ἀν.

οὗτος ἡρώτησεν αὐτὸν ἀν ἐννοῇ τὴν Ἑλληνικήν. Ἐπαντήσαντος δὲ τοῦ Καπνίωνος, δτι, καίπερ ὅν Γερμανὸς, δὲν ἦτο πάντη ἀδαής τῆς γλώσσης ταύτης, ὁ Ἀργυρόπουλος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ἐρμηνείαν μέρος τοῦ Θουκυδίδου. Ἀκούσας δ' αὐτοῦ καὶ προφέροντος ἀπταίστως καὶ δρθῶς ἐρμηνεύοντος λέγεται ἀναφωνήσας *Graecia nostro exilio transvolavit Alpes*¹.

Τὸ δ' ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀργυροπούλου δὲν εἶνε τελείως ἔξηριβωμένον. Καὶ χυμαίγονται μὲν αἱ διάφοροι γνῶμαι μεταξὺ τοῦ 1474 καὶ τῶν ἀμέσως ἐπακολουθησάντων εἰς τὸ 1489 ἑτῶν. Βέβαιον δ' ὅμως εἶνε, δτι ἔζη μὲν ἀκόμη τῷ 1489, εἶχε δὲ ἥδη ἀποθάνει οὐ μακρὸν χρόνον πρὸ τοῦ 1492². Κατὰ ταῦτα δυνά-

¹ Πρῶτος μαρτυρεῖ ταῦτα ὁ *Melanchthon Declamationes* Τόμ. Α' σ. 625, εἰς οὓς παρέλαβον ταῦτα πολλοὶ τῶν ἔπειτα γραψάντων περὶ Reuchlin (Καπνίωνος) καὶ Ἀργυροπούλου, οὓς ἴδε παρὰ *Migne 'Ἑλληνικῆς Πατρολογίας* Τόμ. PNH' σ. 987 σημ. 19.

² Ὁ *Jovinus* ἐν τοῖς *Elogia* ἀναφέρει ἀπλῶς, δτι ὁ Ἀργυρόπουλος ἀπέθανεν ἔνδομηκοντούτης. — Ὁ *Börner* ἐνθ' ἀν. σ. 144 λέγει αὐτὸν ἀποθανόντα ἐν βαθεῖ γῆρατι, προθέτει δὲ, δτι περὶ τοῦ ἔτους τοῦ θανάτου ὑπάρχει διαφωνία καὶ δὲν δύναται τοῦτο νὰ δρισθῇ ἀκριβῶς. — Κατὰ τὸν *Fétis Biographie universelle des musiciens*. 'Ἐν Βρυξέλλαις καὶ Παρισίοις. 1835 Τόμ. Α' σ. 132 ἀπέθανε τῷ 1474 ἔνδομηκοντούτης. — Ὁ *Hodius* ἐνθ' ἀν. σ. 202 λέγει, δτι φαίνεται ζῆσας καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ, ἄρα μετὰ τὸ 1478, δπερ πρότερον ἐνομίζετο ώς τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τούτου τοῦ λογίου. — Ταῦτα λέγει καὶ ὁ *Bandini Catalogus codicum graecorum Bibliothecae Laurentianae* Τόμ. Β' σ. 277, καίπερ ἀλλαχοῦ (*Bibliotheca Leopoldina Laurentiana* Τόμ. Γ' σ. 604 ἐν λ. Argyropyli καὶ *Catalogus codicum latinorum bibliothecae Mediceae Laurentianae* Τόμ. Ε' σ. 514 ἐν λ. Argyropyli) λέγων αὐτὸν θανόντα περὶ τὸ 1487. — Ὁ διὶ *Lambecius Commentariorum de Bibliotheca Vindobonensi Liber VI* Τόμ. Γ' σ. 278 ἀποδέχεται, δτι ἀπέθανε μεταξὺ τοῦ ἔτους τοῦ θανάτου τοῦ Γαζῆ (τοῦ 1478 κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν πρὸ τοῦ *Legrand* γνώμην) καὶ τοῦ τοῦ Γεωργίου Τραπεζούντιου (1485). — Ὁ *Fabricius Harles Bibliotheca graeca* Τόμ. IA' σ. 460 κ. ἐ. καὶ ὁ *Zabíčas Něa 'Ἑλλὰς* ἐκδ. Γ. Κρέμου. 'Αθηνῆσι 1872 σ. 63 λέγουσιν αὐτὸν ἀποθανόντα τῷ 1480 ἐν ἡλικίᾳ ἑτῶν ἔνδομηκοντα. — Ὁ κ. *'Eppichos Omont Fac-similés de manuscrits des XV^ο et XVI^ο siècles* σ. 12 ἀρ. 24 ώς ἔτος τοῦ θανάτου δρίζει τὸ 1485. — Ὁ *Nikolaos Komnenos Pantadionoulos Historia gymnasii Palavini* Τόμ. B' σ. 180 λέγει, δτι ἀπέθανεν ἔνδομηκοντούτης τῷ 1486. — Περὶ τὸ 1486 ἀποθανόντα ἀποδέχονται ὁ *Sáthas Neolellēnikή Φιλολογία* σ. 46 καὶ ὁ *Cappelli* ἐν τῇ *Litteratura* τοῦ Ταυρίνου τῆς 1 Δεκεμβρίου 1896, διτις καὶ προσθέτει, δτι ἀπέθανεν ἔνδομηκοντούτης. — Ὁ *Steinmann Die Sixtinische Kapelle* σ. 54 λέγει, δτι ἔζησε μέχρι τῶν πρώτων ἑτῶν τῆς ἡμαρχίας τοῦ πάπα 'Ιννοκεντίου Η', ἀναρροήθεντος τῷ 1484. — Ὁ *Fijalek* ἐνθ' ἀν. σ.

μεθα νάποδεχθῶμεν, δτι ἀπέθανε περὶ τὸ 1490, ἔχων τότε ἡλικίαν περίπου ἑτῶν δγδοήκοντα, ἀν ύπολογίσωμεν, δτι παρέστη ἥδη διάκονος ὃν εἰς τὴν σύνοδον τῆς Φλωρεντίας τῷ 1439¹. Ἀπέθανε δ' ὁ πωαςδήποτε ἐν φθινοπώρῳ, καθ' ἀρητῶς μαρτυρεῖται, προστιθεμένης τῆς εἰδήσεως, δτι προσεβλήθη ὑπὸ πυρετοῦ τὸ φθινόπωρον ἔνεκα δυςπεψίας, ἢν ύπεστη φαγὼν κατακόρως μηλοπέπονας, ἄτε ὃν λαίμαρχος καὶ φιλοπότης². Ἄρα ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπῆλθεν ὡρισμένως τὸ φθινόπωρον τοῦ 1490 ἢ τὸ πολὺ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1491³.

20 (249) γράφει, δτι ἀπέθανεν «ἐν βαθεῖ γῆρατι τῷ 1486 ἢ ἵσως καὶ ἀργότερον περὶ τὸ 1489». — 'O Fabroni Adnotationes et monumenta ad Laurentii Medici Magnifici vitam pertinentia. 'Ἐν Πίση. 1784 Τόμ. B' σ. 10 ποιεῖται μνείαν ἐπιστολῆς τοῦ Ἀργυροπούλου πρὸς τὸν Λαυρέντιον Μέδικον κατ' Ὁκτώβριον 1489, ἐξ ἣς ἀποδεικνύεται, δτι ἔζη τότε ἀχόμη. Ταῦτα δ' ἀποδέχεται καὶ ὁ Tiraboschi Storia della letteratura italiana. 'Ἐν Βενετίᾳ. 1795 Τόμ. Κ' σ. 348.— Τῆς δὲ Ethica Aristotelica Joanne Argyropylo interprete τῆς ἐκδοθείσης τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1492 ἐν 'Ρώμῃ per Eucharium Silber προτάσσεται ἐν τῷ δευτέρῳ ἐν ἀρχῇ ἀσελιδώτῳ φύλλῳ τῷ φέροντι ἐν τῇ κάτῳ ὡφε τὸ σημείωμα α 2 κ. ἐ. Epistola Petri Marsi ad Illustrissimum principem Virginium Ursinum, ἐν ᾧ ὁ ἐκδότης ἐγκωμιάζει τὸν Ἰωάννην Ἀργυρόπουλον καὶ θρηγεῖ τὸν πρόσωρον αὐτοῦ θάνατον, τὸν διαχόψαντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Προσθέτει δὲ καὶ τὰ ἔξῆς: Attamen qua potuit vir optimus nomini: ac nepotibus alta mente: ac pientissimo uoto prospiciens tam clara: tamque necessaria studiosis ingenuarum artium documenta Isaacio filio: et discipulis edenda reliquit. Quorum numero me quamvis minimum fortuna in caeteris duram mihi nouerca in hoc indulgentissima parens ascripsit. Ἀκολούθως δὲ λέγει ὁ ἐκδότης, δτι ὁ Ἀργυρόπουλος μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου εἶχε μεταγράψει τὴν προκειμένην Ἡθικὴν. 'Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, καθ' ἀρητῶς ἐν τῷ κειμένῳ, δτι ὁ Ἀργυρόπουλος ἀπέθανε μεταξὺ τοῦ 1489 καὶ τοῦ 1492.

¹ "Ιδε ἀνωτέρῳ σ. τα'. — Καὶ ὁ Fijalek ἔνθ' ἀν. σ. 20 (249) σημ. 1 ενδικεῖ, δτι ἔπρεπε νὰ εἶνε πρεσβύτερος ἑβδομήκοντα ἑτῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου, ἀφ' οὗ τῷ 1440 ἥτο ἥδη ἀνήρ.

² Jovius Elogia. — Νικολάου Κομνηνοῦ Παταδοπούλου Historia gymnasii Patavini ἔνθ' ἀν.

³ 'Ἐν τῷ Diarium τοῦ διακόνου Johannis Burchardi ἱδ. Thuisne. 'Ἐν Παρισίοις 1884. Τόμ. B' σ. 65 καὶ 521 σημειοῦται, δτι τὸ Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Ἀγίῳ Πέτρῳ τῆς 'Ρώμης ἐλληνιστὶ τὸ Πάσχα τοῦ 1491 (7 Ἀπριλίου) καὶ τὸ Πάσχα τοῦ 1493 (31 Μαρτίου) ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου. 'Αλλὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου ἀντεγράφη κακῶς ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ πρωτογράφῳ ἀρχικοῦ Σ δηλοῦντος τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰσαακίου. "Ιδε Legrand ἔνθ' ἀν. σ. 180 σημ. 2.

Ποσ δ' ἐτάφη ἐν Ῥώμῃ ὁ Ἀργυρόπουλος δὲν εἶνε γνωστὸν, οὐδὲ διαφωτίζει πως τὰ περὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ τὸ εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐπίγραμμα Ἰάνου Λασκάρεως τοῦ Ρυνδαχηνοῦ¹, οὗ λατινικὴν μετάφρασιν ἐφιλοτέχνησεν ὁ Μαΐωρανδς Λάσκαρις².

Τὴν δὲ μορφὴν τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου παριστάνουσι πλὴν τῆς ἐν τῷ παρενθέτῳ Πίνακι Β' ἐκ τοῦ Βαροκκικοῦ κώδικος 87 τῆς ἐν Ὁξωνίῳ Βοδληριανῆς βιβλιοθήκης εἰκόνος³ καὶ ἄλλαι εἰκόνες, αἱ τῶν Πινακῶν Γ'-Ε'.

Τούτων ἡ ἐν τῷ Πίνακι Γ' εἶνε πιστὸν ἀντίγραφον τῆς ἐν τοῖς *Elogia virorum litteris illustrium* τοῦ Παύλου Ἰοβίου ἐπισκόπου Νούκερίας (*Nocera*) κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰώνος⁴. Ἀπετέλει δὲ τὸ πρωτότυπον τῆς εἰκόνος ταύτης μέρος τῆς ἐν Κόμω πλουσίᾳς πινακοθήκης προσωπογραφιῶν, ἣν διὰ πολλῶν μόχθων καὶ ἀπὸ ποικίλων προελεύσεων εἶχε συναπαρτίσει ὁ φιλόμουσος καὶ φιλότεχνος ἐπίσκοπος⁵. Ἡ δὲ εἰκὼν τοῦ πίνακος Δ' παριστάνει τὸν Ἀργυρόπουλον οἶον ἐζωγράφησεν αὐτὸν περὶ τὸ 1484 ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ πάπα Σίξτου Δ' οἰκοδομηθείσῃ *Cappella Sistina*

¹ Ἀργυροπούλειων σ. 233. Ἐν τῷ κώδικι *Vaticanus graecus 1352*, ἐν φ. 220α χ.ξ. εὑρηται σχόλια ἀνεπίγραφα εἰς ἐπίγραμματα τοῦ ἀλλως μὴ ὀνομαζομένου ἐν τῷ κώδικι Ἰάνου Λασκάρεως, ἐν οἷς εῦρον (φ. 220b) καὶ τὸ ἔξης.

Εἰς Ἀργυρόπουλον τὸν φιλόσοφον.

Οὗτος ἐκ τοῦ Ἑλλήνων γένους ἔσχατος καὶ μόνος ἔτι φιλοσοφίας ἀντεποιεῖτο· τέθαπται δὲ ἐν Ῥώμῃ, πολίτης δὲν τῆς νέας Ῥώμης, τουτέστι τῆς Κωνσταντίνου πόλεως.

Ἐγράφη δὲ ὁ κῶδιξ ὃν πόλεμον Χριστοφόρου Κεντολέοντος, καθ' ἡ ἀξάγεται, συμφώνως πρὸς τι σημείωμα ἐν ἐμπροσθίῳ παραφύλλῳ τοῦ αὐτοῦ κώδικος 1352, ἐκ παραβολῆς πρὸς τὸν βατικανικὸν κώδικα 2141.

² Ἱδε τὴν μετάφρασιν ταύτην παρὰ τῷ *Hodius* ἐνθ' ἀγ. σ. 195.

³ Ἱδε ἀνωτέρω σ. κγ', τὸν δὲ Πίνακα κατωτέρω ἐν τέλει τῆς παρούσης Εἰςαγωγῆς.

⁴ Ἐν Βενετίᾳ. 1546. Ἐκδ. β'. Ἐν Βασιλείᾳ. 1577. Ἡ εἰκὼν αὗτη ἔξεδθη καὶ πάλιν ὃνδε τοῦ *Legrand Bibliographie hellénique aux XVe et XVIe siècles* Τόμ. Γ' σ. 155.

⁵ Ἱδε περὶ τῆς συλλογῆς ταύτης *Münz Le musée de portraits de Paul Jouve* ἐν *Mémoires de l'Academie des inscriptions et belles lettres* Τόμ. XXXVI (1900) μέρ. 6' σ. 249 χ. t.

τοῦ Βατικανοῦ δὲ περιφανῆς Φλωρεντίνος ζωγράφος Δομίνικος Ghirlandajo, είκονίζων τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ κλῆσιν τῶν πρωτοκλήτων Πέτρου καὶ Ἀνδρέου. Κατὰ δὲ συνήθειαν ἐπικρατοῦσαν παρὰ τοῖς καλλιτέχναις τῆς Ἀναγεννήσεως, οἵτινες ἐν τῇ ἔξεικονίσει σκηνῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης ἐλάμβανον πολλάκις ὡς πρότυπον ἐπιφανεῖς τινας τῶν συγχρόνων, δὲ Ghirlandajo ἔλαβεν, ὡς ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ὡς πρότυπον ἐν τῇ ἔξεικονίσει τοῦ Αποστόλου Πέτρου ἐν τῇ Cappella Sistina τὸν Ἰωάννην Ἀργυρόπουλον¹.

Ἡ δὲ ἐν τῷ Πίνακi E' εἰκὼν εἶνε πανομοιότυπον εἰκονογραφίας ἀποκειμένης ἐν τῇ Ἀμβροσιακῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μεδιολάνου ἐπὶ διθύρων $0,60 \times 0,40$. Ἀνέρχεται δὲ ἡ ζωγραφία αὗτη εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐν ἔτει 1602 ἰδρύσεως τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἀντεγράφη ἐκ πρωτοτύπου, ἄγνωστον ποῦ ἀποκειμένου, μετ' ἄλλων τριακοσίων περίπου εἰκόνων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν λογίων, ιερωμένων, ἐπιστημόνων καὶ στρατιωτικῶν κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς βιβλιοθήκης καρδιναλίου Φρειδερίκου Βορρωμαίου. Καὶ δὲ μὲν πῖλος εἶνε ἐν τῇ ζωγραφίᾳ μέλας, τὸ δὲ γένειον ξανθὸν καὶ τὸ ἔνδυμα κόκκινον².

Τὰ δὲ κατὰ τὰς ἐνταῦθα ἐν τῷ κειμένῳ ἀνατυπουμένας ἄλλας εἰκόνας ὑπὸ ἀρ. 1-4 ἔχουσιν ὡς ἔξης. Ἡ μὲν ὑπὸ ἀρ. 1 εἶνε πανομοιότυπον εἰλημμένον ἐκ τοῦ Λαυρεντιακοῦ κώδικος 1 τοῦ Pluteus LXXXIV, περιέχοντος λατινικὴν μετάφρασιν συγγραφῶν ἀριστοτελικῶν καὶ γεγραμμένου τὸν δέκατον πέμπτον

¹ Πρβλ. Steinmann Die Sixtinische Kapelle. Ἐν Μονάχῳ 1901 Τόμ. A' σ. 55, ὅπου ἔχονται ὅλος ἕλιδος ἡ εἰκὼν, ἣν καὶ ἡμεῖς ἔχονται κατὰ φωτογραφίαν τοῦ γνωστοῦ οίκου Alinari. Ἀναπαρίσταται δὲ ἡ ζωγραφία αὗτη καὶ ἐν τῷ περὶ τοῦ Ghirlandajo τεύχει τῶν τοῦ Knackfuss Künstlermonographien (Bielefeld-Leipzig. 1897).

² Τὰς εἰδῆσεις ταύτας ἀπέστειλέ μεν δὲ διευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης, αἰδεσιμώτατος καὶ Ἀχιλλεὺς Ralli, φῶ μυρίας ὑφείλω τὰς χάριτας ἐπὶ τῇ προθυμίᾳ, μεθ' ἣς πάντοτε παρέχει τὰς ζητουμένας παρ' αὐτοῦ πληροφορίας.

αιῶνα¹. Ἡ δ' ὑπ' ἡρ. 2 εἶνε ἐκδεδομένη ἐν τῷ Ἑθνικῷ Ἡμερολόγῳ τοῦ Μαρίνου II. Βρετοῦ², δὲν λέγεται δὲ πόθεν παρελήφθη³. οὐδ' ἔγω ἡδυνήθην νὰ ἔξιχνιάσω τὴν προέλευσιν αὐτῆς. Ἡ δὲ ὑπ' ἡρ. 3 ἐξεδόθη ἐν μεγαλειτέρῳ τοῦ ἡμετέρου σχήματι τῷ 1682 ὑπὸ τοῦ Ἰσαὰκ Bullart⁴. Ἡ δὲ ὑπ' ἡρ. 4 εἶνε πιστὸν πανομοιότυπον τῆς ἐκδεδομένης ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν ἑλληνικῶν κωδίκων τῆς ἐν Βιέννη αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης μετὰ δκτὸς ἄλλων εἰκόνων Ἐλλήνων λογίων τῆς Ἀναγεννήσεως, ὡν ἀπασῶν δὲν σημειοῦται ἡ προέλευσις⁵. Ἀξιον δὲ περιεργείας εἶνε, δτὶ τῶν εἰκόνων τούτων μετά τινων ἄλλων εἰκόνων νεωτέρων λογίων τοῦ ἔθνους ἔχομεν ἐν Ἀθήναις καὶ ἔγχρωμοὺς ἀναπαραστάσεις μεγεθος $0,27 \times 0,215$ δι' ἑλαιογραφίας, αἵτινες ἄλλοτε πρὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ Βαλλιανείου κτιρίου ἐκόσμουν τὸ παλαιὸν ἀναγνωστήριον τῆς Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης. Νῦν δὲ εἶνε ἐκτεθειμέναι ἐν τῷ ἐντευχτηρίῳ τῶν καθηγητῶν τοῦ Ἑθνικοῦ πανεπιστημίου. Ἐπέρα δὲ δομοία σειρὰς ὑπάρχει καὶ ἐν τοῖς βασιλικοῖς ἀνακτόροις⁶.

'Ἀρ. 1.

¹ Bandini Catalogus cod. latinorum Bibliothecae Laurentianae Tόψ. Γ' σ. 235.

² "Ἐτος Τ" (1886) σ. 145 ἡρ. 55.

³ Πρβλ. αὐτόθι σ. 338 κ. ξ.

⁴ Isaac Bullart Académie des sciences et arts. Ἐν Παρισίοις 1682 σ. 268. Ἡ εἰκὼν φέρει ἐπιγραφήν J. Argyropoulo (1434-1490) καὶ τὸ σημείωμα N. Lamerssin sculpsit. Ἐχει δὲν τῷ πρωτοτύπῳ, ὅθεν παρελάβομεν αὐτὴν ἐκ φωτογραφίας, ἦν προθύμως ξετείλεν εἰς ἡμᾶς παραχληθείς δι φίλος κ. Ἐρρίχος Omont, διαστάσεις $0,160 \times 0,128$. — Πρβλ. Portrait index τῆς Library of Congres. Ἐν Οὐασιγκτώνι. 1906 ἐν λ. Argyropoulo.

⁵ "Ide Nessel Catalogus ... Pars IV quae complectitur codices manuscriptos philosophicos ... et philologicos graecos. Πίνακες διοσελιδος μεταξύ σ. 42 καὶ 43.

⁶ Τρίτη τις σειρὰ ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ἰστορικῆς καὶ ἔθνολογικῆς ἐταιρείας ἀποτελεῖται ἐξ ἀντιγράφων τοῦ ζωγράφου κ. Αύγουστου Πικκαρέλλη, γενομένων ἐκ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ συλλογῆς πρὸ ὀλίγων ἐτῶν φροντίδι καὶ δαπάναις τοῦ Συμβουλίου τῆς εἰρημένης ἐταιρείας.